

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

Caput Unicum. Perversa Sanctæ vita, conversio, pœnitentia, felix obitus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

VITA

Auctore anonymo a,

Ex editione Rosweydziana, cum codice nostro P Ms. 18 collata.

CAPUT UNICUM.

Perversa Sanctæ vita, conversio, pœnitentia, felix obitus.

B

Thais, dum multos pervertit, a Paphnutio abbate

b

c

d

e

* in cod. nostro P Ms. 18 additur: quasi

f

g

captaque ab eo in verbis ac conversa publice, quæ meretricio comparatur, comburit,

h

i

k

arctissimæ dein cellæ tubens ac volens includitur,

Fuit quædam meretrix, Thais nomine *b*, tantæ pulchritudinis, ut multi propter eam vendentes substantiam suam ad ultimam pervenirent paupertatem: sed et lites inter se consentibus amatoribus suis, frequenter sanguine juvenum puellæ limen replebatur *c*. Quæ cum abbas Paphnutius *d* audisset, sumpto habitu sæculari et uno solido, profectus est ad eam in quadam Ægypti civitate *e*, deditque ei solidum * pro mercede peccati. At illa, accepto pretio, ait: Ingrediamur domum; tunc ille ingressus, ut lectum pretiosis vestibus stratum conscenderet, invitabat eam, et dixit: Si est interius cubiculum, in ipso eamus *f*. Illa dixit: Est quidem, sed si homines vereris, nec in isto exteriori cubiculo ullus ingreditur: si vero Deum, nullus est locus, qui Divinitatis ejus oculis abscondatur *g*.

2 Quod cum audisset senex, dicit ei: Et scis, esse Deum? Cui illa respondit: et Deum scio et regnum futuri sæculi, necnon et tormenta futura peccatorum. Dicit ei: Si ergo hæc nosti, cur tantas animas perdidisti, ut non solum pro tuis, sed et pro illorum criminibus reddita ratione damneris *h*? Quod cum Thais audisset, provoluta ad pedes Paphnutii monachi cum lacrymis exorabat, dicens: Pœnitentiam injunge, pater *i*; confido enim remissionem, te orante, sortiri; horarum tantum trium inducias peto, et post hoc quocumque jusseris, veniam, et quodcumque præceperis, faciam. Cumque locum illi abbas Paphnutius constituisset, quo venire deberet, illa discedens, collectis omnibus, quæcumque ex peccato susceperat, prolatisque in media civitate, populo spectante, igni supposuit, clamans: Venite omnes, qui peccatis mecum, et videte, quomodo ea, quæ mihi contulistis, exuram. Erat autem pretium librarum quadraginta *k*.

3 Quæ cum omnia consumpsisset, in locum, quem abbas constituit ei, perrexit: quam ille, reperto virginali monasterio, in cellula parva ducens, ostium cellule plumbo signavit, parvamque reliquit fenestellam, per quam ei victus modicus inferretur, jussitque ei omnibus diebus parum panis et paululum aquæ a sororibus monasterii *l* ministrari. Cum autem discederet, ostio plumbato, ait ad illum Thais: Quod jubes, pater, ut aquam meam effundam? At ille respondit: In cella, ut digna es. Cumque ite-

rum, quemadmodum Deum oraret, requireret, dicit ei: Non es digna nominare Deum, nec in labiis tuis nomen divinitatis ejus *m* adducere, sed nec ad cælum manus expandere, quoniam labia tua iniquitate sunt plena, et manus tuæ sordibus inquinatæ; sed tantummodo sedens contra Orientem respice, hunc sermonem solum frequenter iterans: Qui plasmasti me miserere mei *n*.

4 Cum ergo tribus annis ita fuisset inclusa condidit abbas Paphnutius, et mox profectus est ad abbatem Antonium *o*, ut ab eo requireret, si peccata ejus remisisset ei Dominus, an non. Cum ergo pervenisset, et tantam illi causam subtiliter nar-rasset, convocatis discipulis suis, abbas Antonius præcepit, ut illa nocte omnes vigilarent, et in oratione singillatim persisterent, quatenus alicui ex eis declararet Deus causam, pro qua abbas Paphnutius venerat. Itaque cum singuli secessissent, et incessanter orarent, abbas Paulus, major discipulus sancti Antonii *p*, vidit subito in cælo lectum pretiosis vestibus adornatum, quem tres *E* virgines clara facie fulgentes custodiebant. Cum ergo ipse Paulus diceret: Non est largitio hæc alterius, nisi patris mei Antonii, vox ad eum facta est: Non est patris tui Antonii, sed Thais meretricis *q* est.

5 Quod cum manifeste abbas Paulus retulisset, cognita Dei voluntate, abbas Paphnutius discessit, et reversus ad monasterium, in quo fuerat inclusa, ostium, quod obstruxerat, dissipavit; illa vero, ut adhuc ita permaneret inclusa, postulabat: cum vero aperuisset ostium, dixit ei: Egredere, quoniam remisit tibi Deus peccata tua. Illa respondit: Testor Deum, quia ex quo hic ingressa sum, omnia peccata mea velut sarcinam statui ante oculos meos, et non discesserunt peccata mea ab oculis meis, sed flebam semper illa conspiciens. Cui abbas Paphnutius ait: Non propter pœnitentiam tuam remisit tibi Deus, sed quia horum cogitationem semper habuisti in animo *r*. Et cum eam inde eduxisset quindecim tantum diebus Thais vixit, et sic pausavit in pace.

ANNOTATA.

a Græcus hic fuit, verosimillimeque ante seculum *x* floruit, imo forte etiam ante seculum *v*. Ad Commentarium prævium num. 6 et 7.

b Quamam in civitate aut loco mulier hæc, quæ, quemadmodum in Comment. præv. num. 1 jam monui, paulo etiam aliter vocata reperitur, natales fuerit sortita, auctor noster nusquam edicit. Mawrolycus tamen, uti in Comment. præv. num. 3 videre licet, Alexandrinam illam appellat, eique etiam (rectene, an secus, compertum haud habeo) Equilinus favet. Thais interim seu Thais in Ægypto nata esse videtur, quod, quæ de illa narratur, in regione isthac, ut apparet, omnia acciderint.

c In codice nostro P Ms. 18 prima hæc perodus ita redditur: Fuit quædam meretrix, nomine Thais, tantæ pulchritudinis, ut pene multi propter eam, venditis substantiis suis, ad ultimam paupertatem pervenirent; sed et amantes ejus; pro zelo litibus inter se consentis, frequenter limina puellæ sanguineo veneno replebant: quæ lectio ab ea, quam editio Rosweydziana suppeditat, multum sane differt; discrimen autem ortum reor ex eo, quod hæc Sanctæ nostræ

Vita

A. ANONYMO.

m

n

o

p

q

r

s

t

u

v

w

x

y

z

aa

bb

cc

dd

ee

ff

gg

hh

ii

jj

kk

ll

mm

nn

oo

pp

qq

rr

ss

tt

uu

vv

ww

xx

yy

zz

aaa

bbb

ccc

ddd

eee

fff

ggg

hhh

iii

jjj

kkk

lll

mmm

nnn

ooo

ppp

qqq

rrr

sss

ttt

uuu

vvv

www

xxx

yyy

zzz

aaa

bbb

ccc

ddd

eee

fff

ggg

hhh

iii

jjj

kkk

lll

mmm

nnn

ooo

ppp

qqq

rrr

sss

ttt

uuu

vvv

www

A ANONYMO.

Vita e lingua Græca, qua primitus, uti in Comment. præv. docui, fuit conscripta, in linguam Latinam fuerit conversa a duobus scriptoribus diversis, quorum unius quidem versionem codex noster P Ms. 18, alterius vero editio Rosweydiana exhibet. Ea sedet sententia, quod plus semel etiam alibi col. noster et edit. Rosweydiana quam maxime discrepent, nec facile aliunde tanta discrepantia orta esse posse videatur.

d Abbas hic, qui, quemadmodum in Comment. prævio docui, Heracleotes etiam a loco, quo vitam anachoreticam egit, cognominatur, Florarioque nostro Ms. ad VIII Martii diem exstat insertus, a die isthac ad XXIX Novembris, qua a Maurolyco, Hermanno Greveno et Canisio refertur Sanctique etiam titulo a Petro de Natalibus ornatur, in opere nostro fuit remissus, eritque adeo, num in hoc Sanctos inter locum sibi exigat, ibidem examinandum.

e Codex noster P Ms. 18 habet: In quamdam Ægypti civitatem.

f Auctoris Græci verba, quæ verbis hisce Latinis, Tunc ille ingressus, ut lectum, pretiosis vestibus stratum, conscenderet, invitabat eam, et dixit: Si est interius cubiculum, in ipso eamus, hic respondent, longe melius, qui versionem, in codice nostro P Ms. 18 exstantem, adornavit, intellexisse videtur; ea enim sequentem hunc in modum exponit: Cumque ingressus esset, et lectum, pretiosis vestibus stratum, ut ascenderet, invitaretur, dixit ad eam: Si est interius cubiculum, in illud eamus; hæc autem lectio, cui etiam infra in Vita metrica Marbodus favet, præstat indubie lectione Rosweydiana, mox etiam data, secundum quam ipsemet Paphnutius Thaidem, ut exterioris cubiculi lectum conscenderet, incitavit, et tamen, ut ad cubiculum interius ducceretur, rogarit.

g In codice nostro P Ms. 18 habetur: Est quidem cubiculum; ubi nullus ingreditur sine Deo vero; non enim est locus, qui a divinitate ejus abscondatur; verum lectio Rosweydiana, quæ lectioni huic hic respondet, præstare videtur.

h famulum Dei esse Paphnutium, e paucis hisce ejus verbis Thais intellexit, gratiaque divina, quæ cordis ejus mutationem operari subito incipiebat, intus agente, fecit ac dixit, quæ proxime hic subduntur.

i Codex noster P Ms. 18 habet: Scio, esse pœnitentiam, Pater; hæcne autem, an Rosweydiana præstet lectio, determinare non ausim. Favet interim cod. nostro Sanctæ nostræ elogium, in Comment. prævio num. 2 e Menæis recitatum; hoc enim e primæva Græca Sanctæ Vita acceptum videtur, itaque de Thaide inter cetera memorat: Καὶ τελείαν πληροφάν λαβοῦσα, ὅτι ἐστὶ μετάνοια, quæ sensus pars, si ad verbum exponatur, sonat: Pœnitentiaque convicta, esse pœnitentiam; hinc autem videri potest, in primæva Græca Sanctæ Vita scriptum fuisse, Οἶδα, ὅτι ἐστὶ μετάνοια, quæ verba, nude spectata, non, prout editio Rosweydiana habet, injunge pœnitentiam, sed, prout in codice nostro P Ms. 18 legitur, Scio, esse pœnitentiam, Latine sonant, licet interim, spectato, in quo proferuntur, sensu, exponi etiam queant, Scio, pœnitentiam esse agendam, vel etiam, quod forte non nemini magis placebit Scio, esse pœnitentiæ locum.

k Codex noster P Ms. 18, qui libras, a Thaidem meretricio comparatas, auri fuisse, hoc loco adjungit, numero hæc quadraginta exstitisse, etiam notat; verum in elogio, ex Menæis in Com-

ment. prævio num. 2 dato, quadringentarum librarum pretio, quæ meretricio compararat Thais, circumscribuntur, idemque etiam a Marbodo, qui Vitæ prosaicæ exemplar, certo haud serius quam seculo XI scriptum, secutus indubie fuerit, in Vita metrica edenda fit, uti a Petro de Natalibus aliisque Legendariis diversis.

l Codex noster P Ms. 18 trium harum postremarum eorum loco dumtaxat habet: A Ceteris.

m In codice nostro legitur: Sanctæ Trinitatis.

n In hac orandi formula, quam Paphnutius Thaidi præscripserit, editioni Rosweydianæ etiam consentiunt codex noster P Ms. 18, Menæis et Menologium Sirlitanum in Sanctæ elogio.

o De magno hoc celeberrimoque Sancto ad XXII Januarii diem, quo Romano Martyrologio aliisque Fastis sacris quamplurimis exstat inscriptus, in Opere nostro tom. 2 Januarii actum jam est, ibidem etiam iis, quæ hoc numero narrantur, pag. 148, quod ad Sanctum illum spectent, in medium adductis.

p Alius indubie Paulus hic non designatur, quam magnus ille S. Antonii discipulus, qui a morum simplicitate vitæ absque fuco integritate Simplex vocatur, datusque apud nos jam est ad VII Martii diem, quo in Martyrologio Romano refertur.

q Codex noster habet: Taysis dilectæ Dei. Verum primæva Græcæ Thaidis Vitæ hic conformior videtur lectio Rosweydiana, utpote cui præter Legendarios diversos infra etiam in Vita metrica consonat Marbodus.

r Hæc cum grano salis intelligenda: neque enim Paphnutius; qui severissimam Thaidi pœnitentiam injunxit, pœnitentiæ opera prorsus esse inutilia existimavit. Hisce itaque verbis, si vere Paphnutii sint, dumtaxat, voluerit, Thaidem non tam vita maxime austeram, quam concepto de peccatis, menti suæ assidue obversantibus, dolore, cum detestatione eorumdem conjuncto, veniam meruisse.

VITA ALTERA

METRICA,

Auctore Marbodo, Redonensi episcopo a,

E codice nostro † Ms. 81 cum Parisiensi anni 1708 editione collato.

Vitam ejusdam mulieris carmine dicam,
Ut non desperent, qui mundi rebus adhaerent,
Sed per eam discant quia vult Deus ut resipiscant;
Nec resipiscentes habet ob sua crimina viles,
Aut sibi pluris erunt qui crimina non habuerant,
Sed mercede pari jube hos illosque beari.
Vivitur in cælo concorditer et sine zelo.
Pulchra puella nimis fuit olim nomine Thaysis,
Ægypto tota propter sua crimina nota;
Namque Deum sprevit, de cuius munere venit
Corporis ille decor et ad impia facta dedit cor.
Muscipulam